

4.2 Další předložky

Mt 10,24: οὐκ ἐστὶν ... δούλος ὑπερ τον κυριον αὐτου.

– Otroek není nad svého pána.

1Kor 15,3: Χριστος ἀπεθανεν ὑπερ των ἀμαρτιων ἡμων.

– Kristus zemřel za naše hříchy.

Tatáž předložka ὑπερ má odlišný význam, když po ní následuje akuzativ („nad pána“) ve srovnání s genitivem („za hříchy“).

4.2.1 Princip předložek s více než jedním pádem

Pět výše uvedených předložek (εἰς, πρὸς, ἐκ, ἀπὸ a ἐν) lze použít pouze s jediným pádem.¹ Tak po každé z nich bude následovat podstatné jméno v tom konkrétním pádu a každá bude mít stejný základní význam. Avšak mnohé řecké předložky lze použít se dvěma nebo dokonce se třemi různými pády a mají odlišný význam v závislosti na příslušném pádu. Tak např. μετα + *ak.* má jiný význam než μετα + *gen.*

Důležitá gramatika

**Tatáž předložka má jiný význam,
když je použita s jiným pádem.**

Pád, který předložka vyžaduje pro zprostředkování konkrétního významu, je třeba se naučit (tj. není dobré se naučit, že μετα znamená „s“ – neznámá; μετα + *ak.* znamená „po/za“ a μετα + *gen.* znamená „s“).

¹ Je však třeba říci, že předložka πρὸς může být velmi zřídka spojena s genitivem a dativem.

4.2.2 Předložky se třemi pády

παρα +

akuzativ pohyb *vedle/podél* – περιπατει παρα την θαλασσαν – kráčí *vedle/podél*
moře

genitiv *od* (osoby) – άνθρωπος παρα του θεου – člověk *od Boha*

dativ umístění *vedle* – διδασκει παρα τη θαλασση – učí *vedle/u* *moře*

ἐπι +

akuzativ *na* – βαλλει τον ἄρτον ἐπι το βιβλιον – hází chléb *na knihu*

genitiv umístění *na* – ἐπι της γης – *na zemi*

v čase/době (koho/čeho) – περιπατει ἐπι του Ἰησου – žije *v čase/době*
Ježíše

dativ umístění *na/v* – ἐπι τοις οὐρανοις – *na/v nebesích*

na základě (čeho) – οὐ περιπατει ἐπι ἄρτω – nežije *na základě chleba (=*
chlebem)

4.2.3 Πρόπολky se dvěma pády

δια +

akuzativ pro/kvůli – δια τον όχλον – kvůli zástupu / pro zástup

genitiv skrze – δια του άγγελου – skrze posla

κατα +

akuzativ podle – κατα νομον – podle zákona

genitiv proti – κατα του Ίησου – proti Ježíšovi

μετα +

akuzativ po – μετα το σαββατον – po sobotě

genitiv s – μετα αυτού – s ním (psáno μετ' αυτού, viz 4.2.5)

περι +

akuzativ kolem, okolo – περι τον Παυλον – kolem Pavla

genitiv ohledně, o – περι άμαρτιας – ohledně/o hříchu

ύπερ +

akuzativ nad – ύπερ την γην – nad zemí

genitiv kvůli, pro, za (ve prospěch) – ύπερ τεκνου – kvůli dítěti / pro dítě

ὕπο +

akuzativ pod – ὑπο νομον – pod zákonem

genitiv od (příčina, původ) – ὑπο του Πετρου – od Petra (jako v „bylo to učiněno od Petra [= Petrem]“)

4.2.4 Předložky s jedním pádem

Kromě předložek uvedených v 4.1 existuje ještě pět dalších, které se vyskytují s jedním pádem.

εἰς + *akuzativ* do

προς + *akuzativ* k

ἀπο + *genitiv* od

ἐκ + *genitiv* z

ἐνώπιον + *genitiv* před (místně) – ἐνώπιον του θεου – před Bohem

ἐξω + *genitiv* mimo/vně – ἐξω της οικιας – vně [= ven z] domu

ἕως + *genitiv* až do – ἕως του σαββατου – až do soboty

προ + *genitiv* před (časově) – προ σαββατου – před sobotou

ἐν + *dativ* v

συν + *dativ* (spolu) s

4.2.5 Elize v předložkách

Mnoho předložek, které končí samohláskou, odsouvá tuto samohlásku, pokud následující slovo začíná samohláskou (toto se nazývá *elize*). Předložka ἐκ má také své vlastní zvláštnosti. Platí následující pravidla.

Před slovem začínajícím na samohlásku:

ἀπο, δια, ἐπι, κατα, μετα, παρα, ὑπο	odsouvají svou koncovou samohlásku ²
--------------------------------------	---

ἐξω, περι a προ	zůstávají nezměněné
-----------------	---------------------

ἐκ	se mění na ἐξ
----	---------------

Příklady

- δι' αὐτοῦ – skrze něho
- περι ἁμαρτίας – ohledně hříchu

ἐξ οἰκίας – z domu

² Kromě toho, pokud ta samohláska má ostrý přídech, koncové τ se mění na θ a π se mění na φ. Tak např. „pod hříchem“ = ὑφ' ἁμαρτιαν (ὑπο ἁμαρτιαν → ὑπ' ἁμαρτιαν → ὑφ' ἁμαρτιαν). Podobně ἀπο → ἀφ', ἐπι → ἐφ', κατα → καθ', μετα → μεθ'.